

JURADO RIBA, Víctor J, *Gremis en armes a la Barcelona moderna (1640-1714)*, Associació Antic Gremi Revenedors 1447, Barcelona, 2023, 558 pàgs. ISBN: 978-84-09-49327-2.

Gremis en armes a la Barcelona moderna (1640-1714) és el resultat de la tercera edició de la beca que anualment concedeix el Gremi dels Revenedors de Barcelona. Mitjançant aquestes beques, es

pretén impulsar els estudis sobre el món gremial barceloní, un bon reclam per a la historiografia d'època moderna que, fins ara, ha descuidat el seu estudi, centrant-se aquest, en les xarxes gremials del segle XVIII.

Víctor J. Jurado és doctor en Història Moderna per la Universitat de Barcelona (2021). Fruit de la seva tesi doctoral, ha publicat el llibre *Clientelisme, milícia i govern. Lluís de Requesens i la noblesa catalana al servei de Felip II (1568-1576)*¹, on presta especial atenció al paper militar de Requesens. Així, amb l'actual treball, *Gremis en armes a la Barcelona moderna (1640-1714)*, tot i el canvi de segle, no s'allunya de la temàtica militar. D'aquesta manera, l'autor posa llum a l'estudi de la participació dels gremis en la defensa de la ciutat de Barcelona. I és en aquest punt on rau la importància d'aquest llibre: l'estudi de la Coronela, institució provinent del sometent local, la versió barcelonina d'una milícia, des de la perspectiva de la participació politico-institucional dels gremis, a través de la seva intervenció militar.

Així doncs, ens situem en l'estudi de la Coronela, des d'un punt de vista, d'un servei militar cívic. Un cas d'estudi que, com veiem en la bibliografia utilitzada per l'autor, no és únic de Barcelona, sinó que era una prerrogativa que havien conservat les ciutats europees, entenent que ser ciutadà no era només pagar impostos i participar de la vida política, sinó que també consistia a participar de la defensa de la ciutat. L'autor ens proposa un ventall bibliogràfic que aproxima al lector a aquesta realitat, permetent realitzar un estudi comparatiu del cas de la milícia barcelonina amb el d'altres ciutats d'arreu d'Europa. Emperò, la historiografia catalana no ha plantejat, fins ara, excepte els treballs d'Antonio Espino² i de F. X. Hernández³, un estudi del fet militar en el món urbà.

¹ Jurado, 2023.

² Espino, 2001.

³ Riart; et al. 2010

I és que l'estudi del municipi català, en aquest cas el de Barcelona, s'ha plantejat des d'una perspectiva institucional, econòmica i social⁴. Com explica Àngel Casals en el pròleg, aquest llibre ens obre una nova via d'anàlisi, incorporant la Coronela en l'estudi del funcionament del municipi barceloní, tant pel que fa a les seves relacions amb els gremis, com la protecció que fa el Consell de Cent de les seves prerrogatives defensives davant les diferents autoritats monàrquiques.

Per tal de realitzar aquest estudi, l'autor, demostra la gran importància que té per a l'historiador adaptar-se a les fonts. I és que hem de tenir present, que aquesta investigació es va iniciar amb la idea d'analitzar el paper del gremi dels revenedors en la Coronela. Les poques referències històriques, que durant la recerca, l'autor va poder recopilar, van provocar una reorientació del llibre: realitzar un macroestudi sobre la història de la Coronela i la seva participació política i militar durant els anys més intensos i convulsos de la història de Catalunya. Fruit d'aquest canvi es deuen les grans explicacions que realitza l'autor sobre el context històric de cada moment que, tot i semblar a vegades que es perdi de vista l'objectiu del llibre, ajuda el lector a impregnar-se del canviant i difícil context històric d'aquells anys, enriquint així la seva lectura.

Aquest estudi ens permet comprovar com la defensa de la ciutat era més que una qüestió militar. Defensar la ciutat, era un dret dels ciutadans barcelonins aplegats per la Coronela, un cos civil i militar, com el propi autor l'anomena "l'expressió última del servei cívic barceloní". Víctor Jurado, amb aquest estudi, supera l'anàlisi dels treballs que s'han realitzat de la Coronela, sempre acomodats en el marc de l'actuació dels gremis de la ciutat durant la Guerra de Successió, fins i tot, en algun cas, des d'una certa mitificació. Així, l'autor, ens aporta a més, una nova perspectiva d'estudi sobre la Coronela, fins ara analitzada exclusivament sota el prisma de l'organització militar. I ho aconsegueix, fruit de la gran recopilació documental sobre el període, i que podem comprovar en la gran quantitat de notes a peu de pàgina, garants del treball científic i futures referències per als professionals de la història. Una feina meritòria de l'autor, reunint i treballant de forma crítica els documents, als que dona veu sent, aquests, la narrativa i el fil de conducció de l'estudi. Vuitanta anys de la història de la ciutat de Barcelona i un dels seus principals recursos defensius, els gremis, reconstruïts de forma detallada i precisa.

En aquest llibre, doncs, el lector, no només hi trobarà l'aportació de les companyies gremials a la defensa de la ciutat, sinó que ens introdueix en l'estudi de les atribucions dels menestrals en època de guerra, en el control militar del Consell de Cent i l'ús que en fa d'aquests gremis els diferents monarques. Hi trobarem les diferents problemàtiques fruit de la convivència; les disputes entre els gremis -sempre que és possible, amb els gremis dels revenedors-; la coexistència de la Coronela amb els militars o les lleves voluntàries; entre altres casuístiques. Però a més, s'analitza el poder del Consell de Cent en l'aixecament d'aquests gremis en armes, enfront del poder reial. En definitiva, ens trobem davant el primer estudi complet sobre la participació

⁴ Vicens, 2010; Amelang, 1986; Corteguera, 2005; Florensa, 1999; Serra, 1997; entre d'altres.

dels gremis en la Coronela de la ciutat de Barcelona, tant des de l'àmbit polític com des de l'institucional.

ANNA GONZÁLEZ PÉREZ
Universitat de Barcelona
perezannagonz@gmail.com
ORCID ID.: 0000-0003-0276-7785

BIBLIOGRAFIA

- AMELANG, James S., *La formación de una clase dirigente. Barcelona. 1479-1516*. Editorial Ariel, Barcelona, 1986.
- CORTEGUERA, Lluís R, *Per al bé comú. La política popular a Barcelona, 1580-1640*, Eumo, Vic, 2005.
- ESPINO LÓPEZ, Antonio, "La milicia urbana de Barcelona en los siglos XVI y XVII", *Quaderns d'Història*, 5, 2001, pp. 205-215.
- FLORENSA I SOLER, Núria, *La Ciudad de Barcelona en la guerra contra Felipe IV. El Consell de Cent, más que un gobierno municipal*, UNED, Madrid, 1999.
- JURADO RIBA, Víctor J., *Clientelismo, milicia i govern. Lluís de Requesens i la noblesa catalana al servei de Felip II (1568-1576)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2023.
- RIART, Francesc; HERNÁNDEZ, Xavier; RUBIO, Xavier, *La Coronela de Barcelona, 1705-1714*, Rafael Dalmau, Barcelona, 2010.
- SERRA I PUIG, Eva, "Catalunya després del 1652. Recompenses, censura i repressió", *Pedralbes. Revista d'Historia Moderna*, 1-17, 1997, pp. 191-216.

¶